

Brukermedvirkning nytter det?

Et strategidokument fra Norges Handikapforbund

så langt, men ikke så godt!

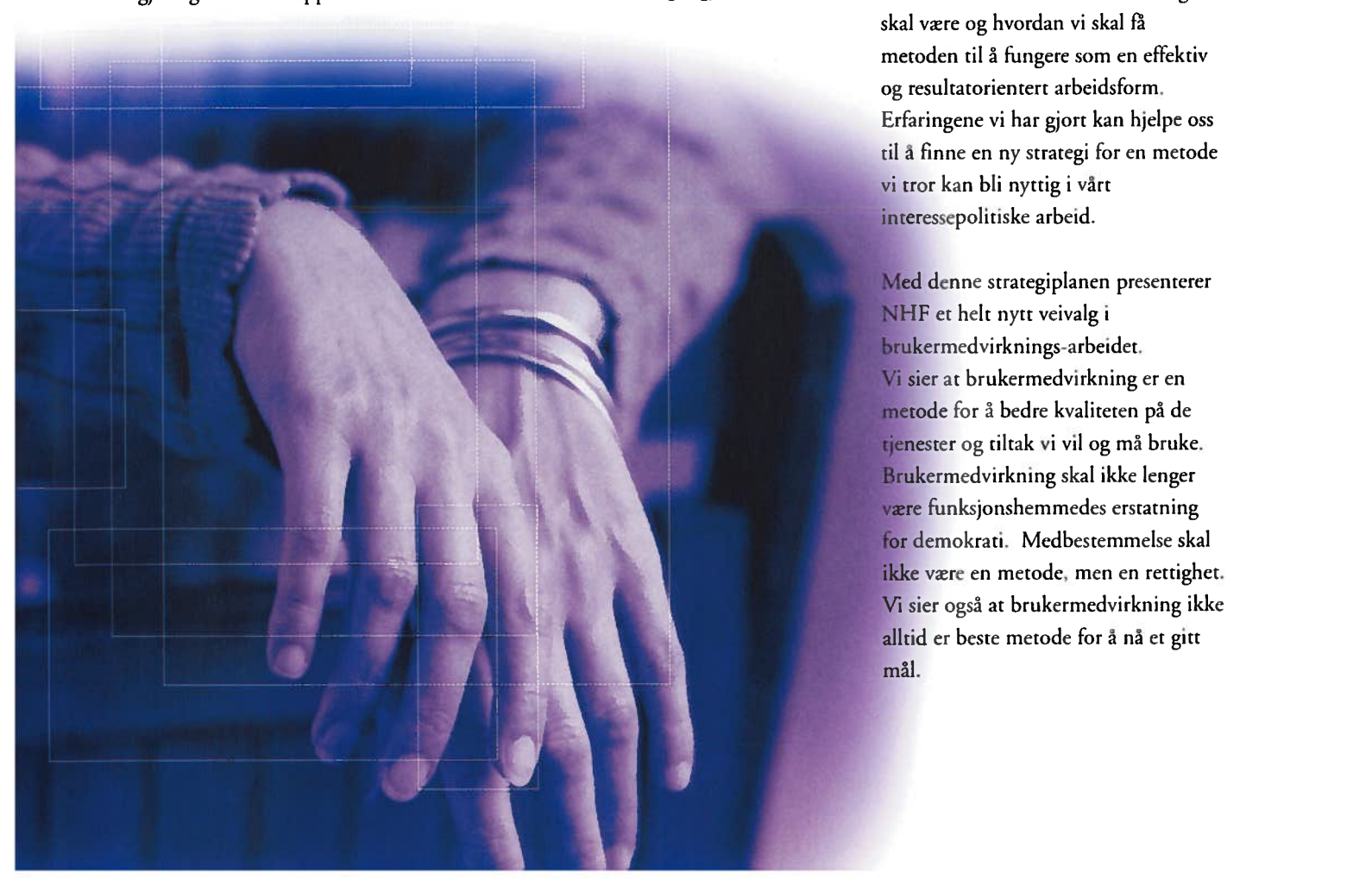
Da "brukermedvirkningen" kom ble den tatt imot med åpne armer av NHF. Vi trodde vi endelig hadde fått gehør for det vi hadde hevdet lenge; at det var rett og rimelig at vi skulle delta i utformingen av de tjenestene vi var brukere av fordi "den vet best hvor skoen trykker som har den på". Nå har brukermedvirkning stått på regjeringens handikappolitiske

dagsorden i over ti år. I enda lenger tid har det vært et høyt prioritert satsningsområde i NHF. De menneskelige og økonomiske ressursene vi har lagt ned i medvirkningsarbeidet, står likevel ikke i samsvar med målbare positive resultater. Forventningene til medvirkningsarbeidet i sentrale etater og institusjoner er langt fra innfridd. Vi har tvert imot opplevd å bli tatt til inntekt for vedtak vi er imot. Tilsvarende erfaringer gjøres av NHFs

representanter i ulike fora på kommune- og fylkesnivå. De interessepolitiske mål vi har nådd, kan i liten grad tilskrives vellykket brukermedvirkning.

Det er ikke hensiktsmessig eller konstruktivt å fraskrive oss ansvar for at brukermedvirkningen ikke har gitt de ønskede resultater. Det er heller ikke riktig å fortsette å si at "ting tar tid". Vi må bestemme oss for hva vi fra nå av ønsker at brukermedvirkning skal være og hvordan vi skal få metoden til å fungere som en effektiv og resultatorientert arbeidsform. Erfaringene vi har gjort kan hjelpe oss til å finne en ny strategi for en metode vi tror kan bli nyttig i vårt interessepolitiske arbeid.

Med denne strategiplanen presenterer NHF et helt nytt veivalg i brukermedvirkningsarbeidet. Vi sier at brukermedvirkning er en metode for å bedre kvaliteten på de tjenester og tiltak vi vil og må bruke. Brukermedvirkning skal ikke lenger være funksjonshemmedes erstatning for demokrati. Medbestemmelse skal ikke være en metode, men en rettighet. Vi sier også at brukermedvirkning ikke alltid er beste metode for å nå et gitt mål.

NHFs 10 grunnpunkter om brukermedvirkning

DEFINISJON

“Brukermedvirkning er en arbeidsform der enkeltpersoner eller representative organisasjoner som er eller blir påvirket av en tjeneste/et tiltak skal ha innflytelse på beslutningsgrunnlaget for tjeneste-/tiltaksutformingene.”

KVALITETSSIKRING

Det generelle hovedmålet er å bedre kvaliteten på de tjenester eller tiltak enkeltpersonen eller gruppen vil eller må bruke. Med god kvalitet mener vi at tiltaket/tjenesten er utformet på en slik måte at det er funksjonelt og behovsdekkende for brukeren.

MEDBESTEMMELSE

Medbestemmelse er ikke et mål for medvirkningen. Brukermedvirkning betyr ikke at brukeren skal overta ansvaret, men at brukeren gis mulighet til å ta medansvar for utforming av egen livskvalitet.

EN METODE

Brukermedvirkning én av flere arbeidsmetoder som kan velges for å oppnå et gitt mål. Brukermedvirkning skal ikke være et mål i seg selv. Metoden kan brukes av enkeltpersoner eller representanter for representative organisasjoner.

ERFARINGSKUNNSKAP

Brukeren eller brukerrepresentantens kunnskapsbidrag i et medvirkningsforum, er erfaringene som bruker av tjenesten/tiltaket. Kunnskapsbidraget fra forumets øvrige deltakere er erfaringene som produsent eller utformer av tiltaket/tjenesten.

BRUKEREN

”Brukeren” som medvirker er den eller de personer som selv er bruker av tjenesten/tiltaket eller er valgt av brukeren/brukergruppen til å ivareta deres interesser og bidra med egen og/eller andres brukererfaringskunnskap.

RESULTATER

Hvis medvirkning ikke gir målbare resultater til fastsatt tid, bør det vurderes om medvirkningen skal avsluttes og andre arbeidsmetoder velges for å oppnå konkrete mål.

RAMMER

Metoden ”brukermedvirkning” må ha så klare rammer at den gjenkjennes som én metode i forhold til andre metoder. Brukermedvirkning skal innebære en aksept av brukeren som bidragsyter med rett til fysisk og økonomisk tilrettelegging for medvirkningen.

OPPLÆRING

Det leddet i organisasjonen som velger brukerrepresentant har plikt til å påse at representanten får tilgang til nødvendig opplæring og oppfølging. NHF sentralt har plikt til å utvikle og oppdatere opplæringsmateriell og sørge for at dette gjøres kjent i organisasjonen.

STRATEGIMÅL

NHFs strategimål for brukermedvirkningsarbeidet er:

- Å utvikle en resultatorientert metode
- Å dyktiggjøre våre medlemmer i bruk av metoden
- Å gjøre brukerne til en attraktiv ressurs i kvalitetssikringen av offentlige tjenester og tiltak.
- Å påvirke tjenesteprodusentene/myndighetene til å bruke metoden på eget initiativ og etter brukernes initiativ.

Et tilbakeblikk

NHF kan ikke ta æren for at brukermedvirkning ble satt på regjeringens politiske dagsorden på begynnelsen av 90-tallet. Men det er et faktum at vi da i lang tid hadde presset på for å få større innflytelse på utformingen av velferdstjenestene både på individ- og systemnivå. Vi reagerte på en generell dårlig kvalitet på tjenestetilbudet som synes å være mer tilpasset tjenesteapparatets behov enn brukernes. Vi følte mangel på respekt for vårt eget verd når tjenestene ikke kunne tilpasses individuelle behov og vi følte oss umyndiggjort uten innflytelse på hvor eller hvordan tjenestene skulle ytes.

NHF's forsøk på innføring av omsorgskontrakter, var et tidlig forsøk på individuell brukermedvirkning. Gjennom NHF's prosjekt "Brukerstyrt personlig assistanse" klarte ressurssterke funksjonshemmede å tydeliggjøre både evnen og viljen til å ta ansvar for egen livssituasjon.

NHF's første definisjon på brukermedvirkning ble formulert i 1994: "Bruker er den som mottar (bruker) tjenesten.

Brukermedvirkning er at de som berøres av en beslutning får innflytelse på beslutningsprosessen."

Definisjonen ble utformet på en tid da hjemmetjenester og hjelpemiddel-formidling var de viktigste innsatsområdene for etablering av brukermedvirkning. "Bruker" ble derfor definert i relasjon til "tjenestene" og ordet "bruker" ble etter hvert synonymt med "funksjonshemmet". Dette har bidratt til at "brukermedvirkning" fortsatt oppfattes av mange som funksjonshemmedes ønske om å medvirke på tiltak innen sosial- og trygdlov-givningen. Innsatsområde for etablering av brukermedvirkning er i dag langt videre og gjelder også områder som ikke kan betegnes som "tjenester". Dette gjelder eksempelvis medvirkning i kommunalt planarbeid.

NHF's definisjoner på bruker og brukermedvirkning hadde liten innbyrdes sammenheng fordi den ene definisjonen ble relatert til tjenesten mens den andre ble relatert til beslutningsprosessen. Årsaken til "spriket" i definisjonene kan skyldes ønsket om å oppnå et to-delt mål: både større medbestemmelse og kvalitetssikring av tjenestene. Med et to-delt mål ble det vanskelig å vurdere hvilke resultater vi egentlig oppnådde. Konsekvensen ble en målforskyvning hvor det å medvirke ble et mål i seg selv. Men det ble ikke større medbestemmelse eller bedre tjenestekvalitet av det.

NHF vil ikke lenger måle vellykket brukermedvirkning ut fra hvor mange medvirkningsfora vi er representert i eller hvor mange av våre medlemmer som er brukermedvirkere. Vi skal ikke lenger bruke ressurser på å lete etter brukerrepresentanter eller på å få opprettet brukermedvirkningsarenaer hvis deltakerne ikke har et klart mål for medvirkningen.

Vellykket brukermedvirkning skal måles ut fra hvilke resultater vi har oppnådd og mål vi har oppfylt når vi har benyttet brukermedvirkning som en arbeidsform for å nå et gitt mål.

Vi har innsett faren for å miste styring med eget interessepolitiske arbeid hvis vi takker ja til å medvirke på alle de steder det offentlige inviterer til det. Da kan vi havne i en situasjon hvor vi bruker våre ressurser i arbeidet med å påvirke saker det offentlige har valgt. I stedet skal vi ta utgangspunkt i de saker vi ønsker å påvirke og vurdere om brukermedvirkning kan være den rette metoden å arbeide på.

Ny definisjon

NHF DEFINERER NÅ BRUKERMEDVIRKNING SLIK:

“Brukermedvirkning er en arbeidsform der enkeltpersoner eller representative organisasjoner som er eller blir påvirket av en tjeneste/et tiltak skal ha innflytelse på beslutningsgrunnlaget for tjeneste-/tiltaksutforming.”

Det er vanskelig å lage en definisjon som er presis nok til å bli forstått, fyldig nok til å formidle det vi mener og kort nok til å bli husket. Med den definisjonen vi har valgt, ønsker vi å formidle at:

- Brukermedvirkning er en arbeidsform, dvs. en metode å arbeide på for å nå et mål. Vi ønsker å presisere at brukermedvirkning ikke er et mål i seg selv.
- At metoden kan benyttes av enkeltpersoner som taler sin egen sak og av representanter som taler

medlemsorganisasjonens sak. Som hovedprinsipp skal brukerrepresentanten selv være funksjonshemmet, men organisasjonene kan gjøre unntak fra dette prinsippet. Organisasjonene bør da grunngi hvorfor de velger en representant som ikke selv er funksjonshemmet.

- At metoden ikke bare skal forbindes med arbeidet for å bedre kvaliteten på tjenester som i hovedsak er rettet mot funksjonshemmede. Brukermedvirkning kan også benyttes som metode for å bedre kvaliteten på offentlige tiltak rettet mot hele befolkningen.

- Metoden skal benyttes for å gi beslutningstakerne et bedre kunnskapsgrunnlag å fatte beslutninger på. Medvirkning gir oss ikke økt medbestemmelse, men økt mulighet til å få beslutningstakere til å fatte vedtak som samsvarer med våre ønsker
- Metoden skal benyttes når målet er å bedre tjenesten eller tiltakets utforming og utførelse (kvalitet). Vi mener at metoden ikke er egnet til å påvirke tjenesten/ tiltakets omfang (kvantitet).

Kvalitetssikring eller Medbestemmelse

Det generelle hovedmålet for brukermedvirkningen er å bedre kvaliteten på de offentlige tjenester eller tiltak enkeltpersonen eller gruppen vil eller må bruke. Med god kvalitet mener vi at tiltaket/tjenesten er utformet på en slik måte at det er funksjonelt og behovsdekkende for brukeren.

Brukermedvirkning betyr ikke at brukeren skal overta ansvaret, men at brukeren gis mulighet til å ta medansvar for utforming av egen livskvalitet. Medbestemmelse skal ikke være et mål for medvirkningen.

Innflytelse og medvirkning er ikke det samme som medbestemmelse og disse ordene må ikke forveksles. Medbestemmelse er en demokratisk borgerrettighet som mennesker med funksjonshemninger har krav på via samme kanaler og på samme områder som mennesker uten funksjonshemninger. Når disse kanalene ikke er tilrettelagte eller tilgjengelige for alle, må vi ikke akseptere at det lages

alternative ordninger som erstatning for ordinær medbestemmelsesrett. Funksjonshemmede må aldri godta at brukermedvirkning blir en erstatning for demokratiet.

God brukermedvirkning kan gi innflytelse nok til å påvirke en beslutning, men aldri virkelig medbestemmelse. Beslutningene fattes av andre etter at påvirkningen i form av medvirkning er avsluttet.

På noen områder er målet å helt eller delvis overta ansvaret for tjenesten eller tiltaket. Da er medbestemmelse eller brukerstyring målet og vi kan benytte brukermedvirkning for å påvirke beslutningstakerne til å fatte vedtak om å overlate hele eller deler av ansvaret til brukeren.

Etter brukernes vurdering er medbestemmelse et av kriteriene for god tjenestekvalitet på flere av velferdstjenestene. Også i slike tilfeller kan man benytte brukermedvirkning som metode for å fremme et synspunkt. En enkeltbruker kan presentere detaljerte mål om medbestemmelse på spesifikke områder innenfor den tjenesten han/

hun mottar, mens organisasjonsrepresentanten formidler generaliserte ønsker.

Med bedring av tjenestekvaliteten som mål for brukermedvirkningen, er det mulig å definere klare arbeidsmål som er målbare og forståelige for alle parter. Da kan brukermedvirkning bli en resultatorientert samarbeidsprosessen.

En metode

Brukermedvirkning skal ikke være et mål i seg selv. For NHF er brukermedvirkning én av flere arbeidsmetoder som kan velges for å oppnå et gitt mål. Metoden kan brukes av enkeltpersoner eller representanter for representative organisasjoner. NHFs mål er å reddykke brukermedvirkning til å bli en metode som i prinsippet skal kunne velges som arbeidsform for alle innsatsområder hvor målet er en god kvalitet på tiltak og tjenester vi må eller vil være brukere av.

Når vi velger brukermedvirkning som arbeidsform, skal det være fordi vi mener det er den metoden som kan gi best resultater i forhold til et gitt mål. Et metodevalg forutsetter kjennskap til hva de ulike metodene innebærer, men det finnes lite gangbar litteratur som beskriver ulike metoder i påvirkningsarbeid. Det meste av litteraturen som omhandler brukermedvirkning, omtaler "flere former, grader og nivåer for brukermedvirkning". NHF mener det må skilles skarpere mellom ren informasjonsformidling og faktisk brukermedvirkning. Vi har beskrevet et sett av metodekvaliteter eller elementer og mener at de fleste elementene bør være tilstede for at

metoden skal kunne defineres som reell brukermedvirkning.

METODEHANDLINGEN

Et møte eller en arrangert møteserie (et forum) hvor brukers erfaringer og produsentens (det offentlige) fagkunnskap skal benyttes for å utarbeide forslag til bedret kvalitet på en tjeneste/et tiltak.

METODEELEMENTER

1. FELLES MÅLFORSTÅELSE.

Et klart og avgrenset mål som er tydelig nok til at man vet om man har nådd det eller ikke. Store og overordnede mål deles opp i konkrete delmål.

2. MANDAT

Forumet skal ha et klart mandat som alle parter er innforstått med. På første møtet skal en forventningsavklaring protokolleres. Brukeren skal ha en forsikring om at medvirkningen har en hensikt - at innspill viderefremmes og at beslutninger kan påvirkes.

3. FASTE REPRESENTANTER

I et medvirkningsforum skal bare navngitte representanter eller deres navngitte vararepresentanter møte. Brukermedvirkning er en samarbeidsprosess hvor partene gradvis utvikler problemforståelse og løsningsforslag.

Forumet avgjør i fellesskap om andre sakkyndige eller berørte skal innkalles ved behov.

4. REPRESENTATIVITET

Når brukeren skal representere flere enn seg selv, skal brukeren være valgt av og fra en representativ organisasjon. Den offentlige representanten (produsenten) skal ha sitt virkefelt innen den tjenesten/tiltaket som behandles og skal være sentral i forhold til de vedtak som senere skal fattes.

5. MELDING AV SAKER

Partene har gjensidig ansvar for å melde saker til behandling. Dagsorden og saksdokumenter skal sendes ut minimum 14 dager før møtet. Brukerrepresentanter plikter å informere sitt organisasjonsledd om sakskart og behandlingsresultat.

6. ØKONOMISK KOMPENSASJON.

For det offentlige skal brukermedvirkning være en metode for å ivareta pålagt ansvar for kvalitetssikring. Brukeren skal derfor verdsettes som bidragsyter og i hvert fall få dekket faktiske kostnader. Organisasjonsleddet som velger brukerrepresentant må avgjøre om honorar ut over faktiske kostnader skal tilfalle representanten eller organisasjonsleddet.

7. GENERALISERTE BRUKERERFARINGER

Ved individuell brukermedvirkning er det ingen krav om generalisering av erfaringer. Når brukeren er en valgt representant skal brukerorganisasjonen på forhånd ha utarbeidet en liste over kvalitetskrav og en beskrivelse av problemområder. Den valgte brukeren skal ikke alene bære ansvaret for å generalisere erfaringer og kvalitetsdefinisjoner.

8. TIDSAVGRENSNING

Så fremt det er mulig ut fra sakens art, må medvirkningen tidsavgrenses. Ikke la medvirkningen bli en evig prosess. Er ikke målet nådd innen tidsfrist, skal det vurderes om medvirkningen skal avbrytes og om andre metoder skal benyttes i stedet.

9. BEHANDLING AV INNSPILL

Brukerens innspill skal refereres i det endelige beslutningsframlegget og det

skal grunngis i vedtaket hvorfor innspillet evt. ikke tas til følge.

10. LOJALITET.

Så lenge medvirkningsprosessen pågår skal man være forsiktig med å bruke andre påvirkningsmetoder - ikke gå ut med kritikk eller opplysninger som setter motparten i et dårlig lys.

11. TILLIT.

For å få full oversikt over alle sakens sider vil medvirkningsforumet noen ganger måtte behandle konfidensielle opplysninger. Partene må da godta en taushetsplikt som gjør at opplysningene ikke kan behandles utenfor forumet.

12. DIALOG OG GJENSIDIG RESPEKT

Begge eller alle parter skal yte sine kunnskap- eller erfaringsbidrag. For å komme fram til felles problemforståelse og løsningsforslag, kreves det at partene har gjensidig respekt for hverandres standpunkt og meninger.

Ikke alltid den riktige metoden

Da det offentlige endelig tok i bruk brukermedvirkningen, lot vi oss sjarmere av invitasjonene og følte oss betydningsfulle. Brukermedvirkning ble simsalabim-ordet som åpnet tidligere stengte dører og vi takket ja til alle invitasjonene. I dag får vi som brukerorganisasjon flere invitasjoner til medvirkning enn det vi karer å håndtere.

Vi skal ikke lenger ukritisk bruke tid og menneskelige ressurser på brukermedvirkningsarbeidet ved å takke ja til alle innbydelser. For hver invitasjon skal vi i første rekke foreta 3 vurderinger:

- Er dette et saksområde som er viktig nok for oss til at vi skal prioritere bruk av tid og krefter på det?
- Er det andre metoder som synes mer hensiktsmessige for å nå dette bestemte målet?
- Er motparten villig til å akseptere våre krav til metoden brukermedvirkning?

Brukermedvirkning er i sin form en harmonisøkende metode med elementene dialog, likeverdige kunnskapsbidrag, gjensidig tillit og lojalitet. Brukermedvirkning er også en resultat-

orientert metode når elementene mål- og tidsavgrensning er tilstede sammen med garanti for videreformidling av innspillene.

Brukermedvirkning er ingen god metode hvis det bare blir en endeløs prosess, hvis brukerens erfaringskunnskap ikke verdsettes eller hvis etatsrepresentanten holder tilbake viktig informasjon. Da kan "medvirkningen" virke handlingslammende på brukerorganisasjonen. Vi bruker ressurser på feil sted og ytringsfriheten er begrenset av "spillets regler".

Dersom de endelige vedtakene fattes uten at det refereres til innspill fra medvirkningsforumet, kan vi risikere å bli tatt til inntekt for vedtak vi er imot ved at det henvises til at "saken er behandlet av brukerne".

Det kan det være vanskelig å trekke seg ut av et påbegynt brukermedvirkningsarbeid bl.a. fordi vi ikke vet hvilke konsekvenser det vil medføre. Vil det bety at dørene lukkes igjen? Vil det bety at vi oppfattes som uinteresserte eller lite samarbeidsvillige? Hvis brukermedvirkningen ikke har et klart mål, kan vi bli sittende i en prosess hvor vi ikke klarer å måle resultatene av arbeidet.

NHF har lang erfaring med interessepolitisk arbeid og vi kan vise til mange gode resultater av vårt påvirknings-

arbeid. Hensikten med å beskrive en dårlig medvirkningssituasjon er ikke å avskrive brukermedvirkning, men å presisere at dette er én metode blant flere. Velger vi brukermedvirkning skal det være vårt valg, ikke det offentlige. Velger vi brukermedvirkning skal vi være innforstått med hva det kan innebære på godt og vondt. Når medvirkningen på en avgrenset sak er avsluttet og et godt forslag er levert, kan vi fortsette arbeidet ved hjelp av andre metoder som f.eks. lobbyvirksomhet for å få forslaget vedtatt. Opplæring i brukermedvirkningsmetoden må derfor løpe parallelt med opplæring i bruk av andre metoder i påvirkningsarbeid.

Brukeren

”Brukeren” som medvirker er den eller de personer som selv er bruker av tjenesten/tiltaket eller er valgt av brukeren/brukergruppen til å ivareta deres interesser og bidra med egen eller andres brukererfaringer og kunnskap. Ved individuell brukermedvirkning legger brukeren fram sine egne synspunkter ut fra egen erfaring. Han eller hun skal bare ivareta sin egen sak. Når brukeren er en representant for en brukergruppe, må han eller hun generalisere både erfaringer og kvalitetskrav.

Brukerrepresentanten må ta utgangspunkt i organisasjonens prinsipielle holdninger og tilpasse dette til lokale og saksspesifikke forhold.

Brukeren eller brukerrepresentantens kunnskapsbidrag i et medvirkningsforum, er erfaringene som bruker av tjenesten/tiltaket.

Kunnskapsbidraget fra forumets øvrige deltakere er erfaringene som produsent av tiltaket/tjenesten og fagkunnskap på området.

Brukeren eller brukerrepresentantens rolle er å være formidler av brukererfaringer og være forkjemper for brukerinteressene.

Vi skal ikke uthule brukermedvirkningen ved å bare bruke de ”flinke” brukerne hvis ”flink” er ensbetydende med å ha mye fagkunns-

skap. Det er fagfolkene som skal bidra med fagkunnskapen. Den ”flinke” brukeren må være den som klarer å bidra med kunnskap bygget på erfaringen med å være bruker.

Når ”superbrukerne” bidrar med fagkunnskap og til dels er flinkere enn fagfolkene, er det ikke brukermedvirkning, men konsulentbistand.

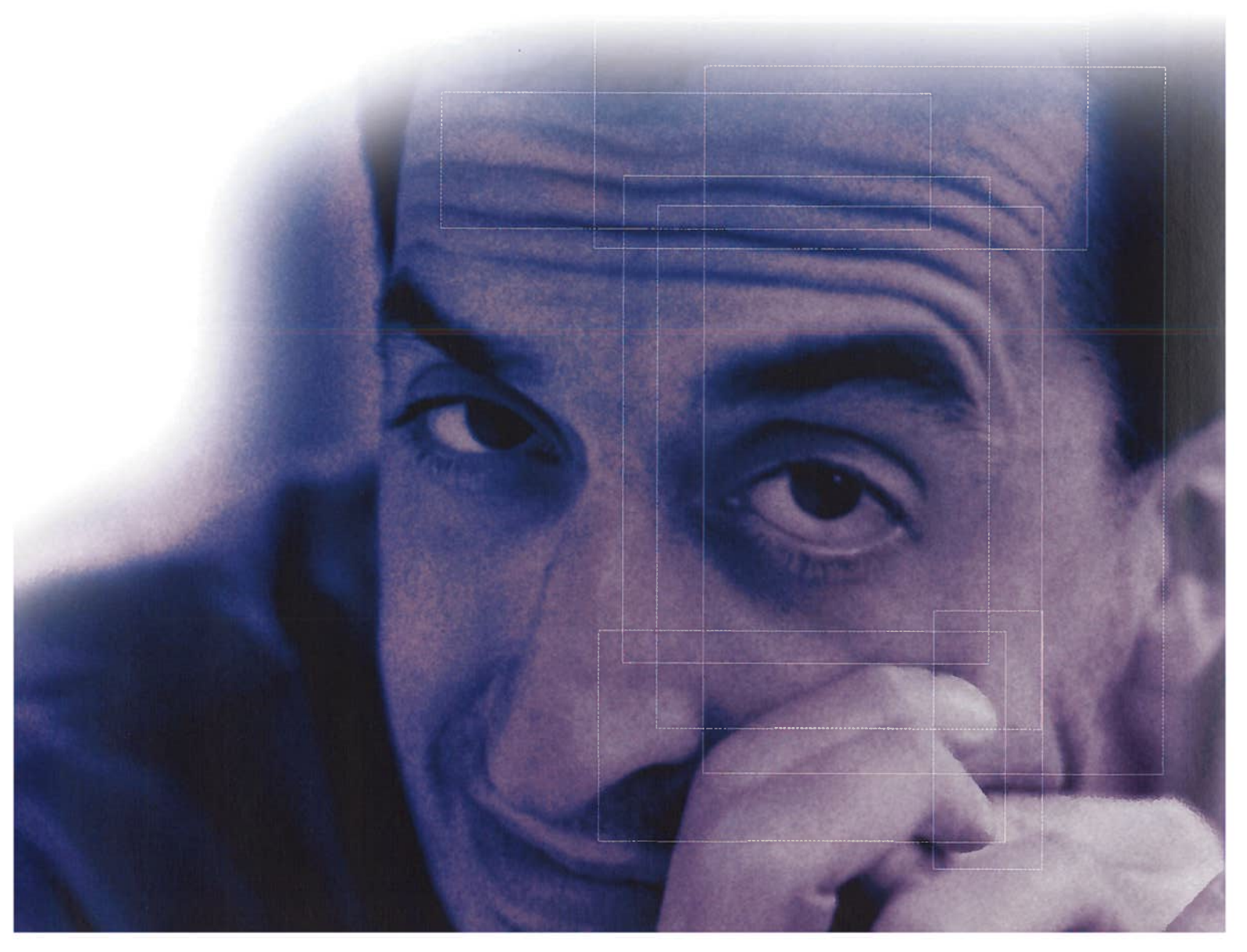
”Superbrukerne” er en ressurs som må få sin plass et annet sted i det interessepolitiske arbeidet.

Kommunale råd for funksjonshemmede

NHF skal ha som mål at Kommunale råd for funksjonshemmede opprettes i alle kommuner og at våre metodelementer skal brukes for å

kvalitetssikre rådenes arbeid. Rådene verken kan eller skal erstatte organisasjonene. De skal være et formalisert forum for dialog med kommunen og fungere som en supplerende arena for det interessepolitiske arbeidet. Rådene

skal ikke erstatte andre informasjonskanaler og medvirkningsarenaer, men tvert imot arbeide for mer og bedre kontakt mellom bruker og tjeneste-/ tiltaksprodusent.

Opplæring

Ved rekruttering og opplæring knyttet til brukermedvirkning bør vi legge større vekt på individuelle

interesser og erfaringer. En generell opplæring hvor man skal lære litt om alt, er lite egnet til å få fram motivasjon for medvirkningsarbeidet.

Brukeren bør få velge hvilke områder han/hun ønsker å medvirke på og få opplæring som er rettet spesielt mot dette området.

Erfaringskunnskap er et upresist begrep. Utfordringen i opplæringen vil være å sette ord på hva den enkelte brukeren har faktiske kunnskaper om. Først når kunnskapen er spesifisert og navngitt, kan kunnskapen bli et bidrag i medvirkningssammenheng.

Kommunikativ kompetanse: Å vite hva en kan si til (eller gjøre med) hvem, når og hvordan (Glomnes 1991:58). Det dreier seg altså om å tilegne seg en grunnleggende situasjonsforståelse.

Det leddet i organisasjonen som velger brukerrepresentant har plikt til å påse at representanten får tilgang til nødvendig opplæring og oppfølging. NHF sentralt har plikt til å utvikle og oppdatere opplæringsmateriell og sørge for at dette gjøres kjent i organisasjonen.

NHF SENTRALT SKAL:

- utarbeide lister med NHFs generelle kvalitetskrav til de tjenestene/tiltakene hvor det opprettes medvirkningsfora
- ha en navngitt kontaktperson som kan kontaktes både av organisasjonsleddet og den enkelte bruker
- utarbeide opplæringsmateriell med moduler; grunnopplæring + moduler for de enkelte medvirkningsarenaene
- beskrive en start-pakke av nødvendig informasjonsmateriell for nye medvirkere
- sende aktuell informasjon til fylkeslagene og landsforeningenes hovedstyrer
- opprette et kontaktnett av medvirkere som får aktuell informasjon direkte tilsendt og som kan settes i forbindelse med hverandre (likemannsprinsippet)
- delta på fylkeslagenes og landsforeningenes medvirkningskurs
- søke om midler til minimum ett årlig landsdekkende kurs
- samarbeide i SAFO og med andre organisasjoner om felles innsats

ORGANISASJONSLEDDET KAN OG/ELLER BØR:

- ikke medvirke hvis det ikke har kapasitet til å følge opp saken og representanten
- samarbeide med andre organisasjoner ved valg av representant
- formidle kontakt mellom medvirkerne i eget lag eller evt. i andre lag
- ha behandling av innspill til/fra medvirkningsfora som fast sak på styremøtene
- søke VO-midler til kurs - gjerne i samarbeid med andre organisasjoner
- varsle hovedkontorets kontaktperson om medvirkningsaktivitet
- bruke kravspesifikasjonene fra NHF sentralt som grunnlag for utarbeidelse av egne, lokale krav og tjenestens avvik fra disse kravene

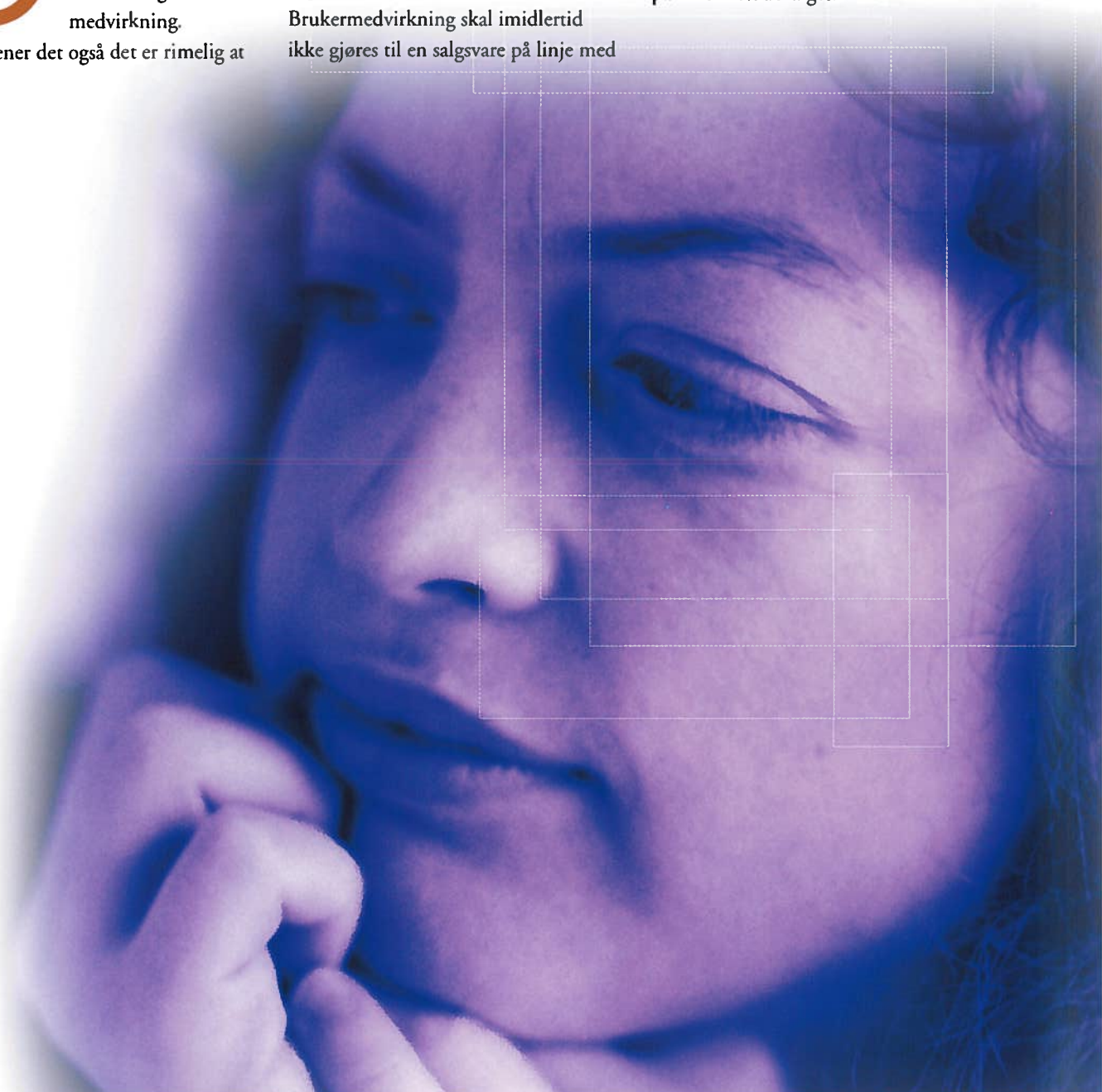
Brukermedvirkning er ikke til salgs

Det er et minimumskrav at det offentlige dekker brukerens faktiske utgifter ved medvirkning. NHF mener det også det er rimelig at

brukeren eller organisasjonsleddet honoreres for innsatsen med et beløp som dekker noe mer enn faktiske utgifter.

Brukermedvirkning skal imidlertid ikke gjøres til en salgsvare på linje med

konsulenttjenester. Brukermedvirkning skal benyttes som en resultatorientert metode uten at inntektsmuligheter skal påvirke metodevalget.

Strategimål

NHFS STRATEGIMÅL FOR BRUKERMEDVIRKNINGS- ARBEIDET ER:

- Å utvikle en resultatorientert metode
- Å dyktiggjøre våre medlemmer i bruk av metoden
- Å gjøre brukerne til en attraktiv ressurs i kvalitetssikringen av offentlige tjenester og tiltak.
- Å påvirke tjenesteprodusentene/ myndighetene til å bruke metoden på eget initiativ og etter brukernes initiativ.

Anbefalt litteratur

Det er utgitt mye litteratur som helt eller delvis handler om brukermedvirkning. Fra de følgende anbefalingene kan det settes sammen en god "startpakke".

NHF's HANDLINGSPLAN OG NHF's PRINSIPP-PROGRAM

bør leses av alle som representerer
NHF

Norges Handikapforbund (2000):
**"TEKNISKE HJELPEMIDLER
FOR FUNKSJONSHEMMEDE.
EN BRUKERVEILEDER."**

Statens råd for funksjonshemmede
(2000) :
**"RÅD FOR
FUNKSJONSHEMMEDE.
IDÉHEFTE"**

Miljøverndepartementet (1999):
**RUNDSKRIV T-5/99 B
"TILGJENGELIGHET FOR
ALLE"**

Norges Handikapforbund (1998):
**"GRUNNELEMENTER I
PLANLEGGING FOR
RULLESTOLBRUKERE"**

Funksjonshemmedes Fellesorganisasjon (1999):
**"KVALITETSUTVALG VED
SYKEHUS. HÅNDBOK FOR
BRUKERREPRESENTANTER."**

Norges Handikapforbund (1998):
**"TILGJENGELIGE
UTEOMRÅDER. KOMMUNAL
PLANLEGGING OG FYSISK
UTFORMING"**

Norges Handikapforbund (1998):
**"UNIVERSELL UTFORMING I
PRAKSIS"**

Norges Handikapforbund (1998):
**"HVORDAN PLANLEGGE
RIKTIG. SPISE- OG
OVERNATTINGSSTEDER."**

Rådet for funksjonshemmede (1995):
**"BRUKERMEDVIRKNING I
PLANLEGGINGEN.
TILRETTELEGGING AV
NÆRMILJØ FOR
FUNKSJONSHEMMEDE."**

Hefftet er forfattet av Norges Handikapforbund
og **finansiert av** Helse og Rehabilitering

Utgivelsesår: 2000

Tekst: Hanne Grimstvedt

Fotocollage: Kirell Design

Grafisk design: Kirell Design

Produksjon: GM Graphics AS

Opplag: 10.000

ISBN: 82-7651-015-9

